

ПЪРВА ГЛАВА

ЕДИН ЮНСКИ ДЕН

Ако отидете някоя лятна утрин на кея в Стокхолм и видите малко бяло корабче на име „Черноглава чайка“, се качете на борда му. Точно в десет часа ще пропее камбанката и то ще се отдели от брега. В момента то поема към обичайната си разходка, която свършва на едно островче, последното островче от Стокхолмския архипелаг. „Черноглава чайка“ е енергично параходче, което от тридесет години три пъти седмично през лятото и един път седмично през зимата пътува до острова и обратно. Вероятно то дори не подозира, че вълните, които цепи, са по някакъв начин различни от всички други по света. То прекосява големи отсечки открито море и се промъква през тесни канали. Минава покрай стотици зелени острови и хиляди сиви голи скали. То се движи бавно и затова, когато пристига на остров Черноглава чайка, слънцето е вече ниско над морето. Параходчето не пътува нататък, защото там е открито море, в което има само голи скали и островчета, на които не живее никой освен гаги, чайки и други морски птици.

Но на остров Черноглава чайка живеят хора. През зимата не са много, най-много двадесет, но през лятото идват много гости.

Един юнски ден преди няколко години на борда на „Черноглава чайка“ пътуваше точно такова семейство летовници. То се състоеше от баща и четири деца, а фамилията им беше Мелкерсон. Те живееха в Стокхолм и никой от тях не беше ходил на остров Черноглава чайка. Всички много се вълнуваха, но най-много татко Мелкер.

– „Черноглава чайка“ – каза той. – Харесва ми това име. Точно затова наех къщата.

Мейлин, деветнадесетгодишната му дъщеря, го погледна и поклати глава. Как може да има такъв лекомислен баща! Беше почти на петдесет години, а си оставаше импулсивен и дори по-безотговорен от синовете си. Сега се радваше като дете по Коледа и очакваше от тях същия ентузиазъм.

– Само ти можеш да постъпиш така, татко – каза Мейлин. – Типично в твой стил е да наемеш вила на някакъв остров, на който никога не си стъпвал, и то само защото харесваш името му.

– Мислех, че всички правят така – отвърна Мелкер, после се замисли за момент и продължи – или пък трябва да си писател и да си малко или много луд, за да го направиш. Но това име – Черноглава чайка! Сигурно другите хора първо биха отишли да видят какво представлява това място и чак тогава да го наемат.

– Повечето, но не и ти.

– Е, както и да е, нали вече тръгнахме – бодро каза Мелкер, а сините му очи весело блестяха. Около него беше всичко, което обичаше: прозрачната вода, островите, рифовете, древните сиви скали, брегът със старите си къщи, вълноломите и навесите за лодки. Изведнъж му се прииска да протегне ръка и да ги помилва. Вместо това сложи ръцете си на раменете на Йохан и Никлърс.

– Вижте колко е красиво. Не разбирате ли какво щастие е да живееш сред тази красота цяло лято?

Йохан и Никлърс казаха, че разбират, и Пеле вметна, че също го разбира.

– Ами защо тогава не викате от радост? – учуди се Мелкер. – Защо не ликовате?

– Как се прави това? – попита Пеле. Той беше само на седем и не можеше да се радва по поръчка.

– Ами например с тиролско пеене – разсмя се Мелкер. После се опита да викне като в тиролските песни и децата се изхилиха.

– Прилича на мучене на крава – каза Йохан, а Мейлин отбеляза:

– Не е ли по-разумно първо да видим какво представлява къщата, тогава да грачиш?

Но Мелкер не смяташе така.

– Агентът за недвижими имоти ми каза, че вилата е чудесна, а човек трябва да вярва на хората. Той ме увери, че това е стара, уютна, приятна къщичка.

– Ах, дано стигнем по-скоро – въздъхна Пеле, – иска ми се да я видя.

Мелкер погледна часовника си.

– Още един час, момчето ми. Тъкмо дотогава ще огладнеем и... познай какво ще направим.

– Ще ядем – предположи Никлъс.

– Точно така. Ще седнем на слънце пред къщата и ще си похапнем от чудесното месце, което Мейлин ни сготви. Ще ядем направо на зелената трева, разбира се, и... просто ще се наслаждаваме на настъпващото лято!

– О! – възкликна Пеле. – Направо ми се вика от радост.

Но реши да направи нещо друго. Имаше още цял час, а на борда сигурно можеше да се направи нещо. Беше разучил почти всичко. Покатерил се бе по стълбата от палубата до кабината, за да надникне във всички интересни ъгълчета и шкафчета. Пъхна си носа дори в шурманската кабина, откъдето бе незабавно изгонен. Опита се да стигне до капитана на мостика, но му заповядаха да слезе от там. Отиде да гледа в машинното отделение и там дълго наблюдава как се въртят ли, въртят машините. Пи лимонада и яде руло, хвърли парченца и на гладните чайки. Поприказва си почти с всички на корабчето. Провери за

колко време може да вземе разстоянието от единия край на палубата до другия.

Завираше се в краката на слизащите, пречеше на екипажа да сваля багажа на брега. Сега започна да се оглежда за нещо ново. Изведнъж откри двама пътници, които досега не беше забелязал.

Точно до кърмата седеше един възрастен човек и едно малко момиченце, а на седалката до момиченцето имаше клетка с гарван в нея. Жив гарван! Пеле се затича към тях, защото обожаваше всички живи същества. Той обичаше всичко, което ходи, лети или пълзи под небето, всяка птица, риба или четирикрако животно. Наричаше ги „Милите малки животинки!“ и в това включваше дори жабите, скакалците, хлебарките и другите насекоми. Но това беше гарван, истински жив гарван!

Пеле спря пред клетката и малкото момиченце му се усмихна със сладката си щърбава усмивка.

– Твой ли е този гарван? – попита Пеле и мушна пръст между решетките на клетката, опитвайки се да погали птицата. Сбърка, защото гарванът светкавично го клъвна, и Пеле отскочи назад.

– Внимавай! – предупреди го момиченцето. – Това е моят гарван, нали, дядо?

Старият човек до нея кимна:

– Да, този гарван е на Стина. Поне докато е с мен на остров Черноглава чайка – поясни той на Пеле.

– На остров Черноглава чайка ли живеете? – зарадва се Пеле. – Това лято и аз ще живея там. Искам да кажа, че заедно с татко ще живеем на остров Черноглава чайка.

Възрастният човек го погледна с интерес.

– Така ли? Значи вие сте наели старата къща на дърводелеца?

– Да, ние – кимна Пеле. – Хубаво ли е там?

Старецът наведе глава на една страна и се замисли. Изведнъж се разсмя.

– Ами да, хубаво е, но зависи какви неща харесваш.

– Как така? – учуди се Пеле.

Старецът отново се разсмя.

– Ами, или ти харесва да ти тече покрива, когато вали дъжд, или не ти харесва.

– Или не ти харесва – като ехо повтори момиченцето. – На мен не ми харесва.

Пеле се замисли. Трябва да каже на татко за това, но сега не е моментът. Сега му се искаше да погледа още малко гарвана. Сигурно е много хубаво да си имаш гарван, защото тогава всеки идва при тебе да го гледа, особено големите момчета като него. Ето, Стина е само някакво си малко момиченце, най-много на пет години да е, но Пеле иска да се сприятели с нея заради гарвана, поне докато си намери нещо по-забавно.

– Ще дойда да ви видя някой ден – любезно каза той. – В коя къща живеете?

– В една червена – отвърна Стина, което пак беше някаква информация, макар и не много полезна.

– Ще попиташ къде живее старецът Съодерман – упъти го дядо ѝ. – Всеки знае къде.

Гарванът се размърда в клетката си, изглеждаше много неспокоен. Пеле направи още един опит да го погали с пръст, но гарванът отново го клъвна.

– Той е много умен – каза Стина. – Дядо казва, че е най-умната птица в целия свят.

Пеле си помисли, че не е честно да се говори така, защото нито Стина, нито дядо ѝ могат да знаят коя е най-умната птица на света.

– Баба ми има папагал – похвали се Пеле. – И може да казва „Върви по дяволите!“

– В това няма нищо трудно – отговори му Стина. – И моята баба може да го казва.

– Не го казва баба ми – от сърце се разсмя Пеле, – а папагалът!

Стина не обичаше да ѝ се смеят и се обиди.

– Трябваше да ми обясниш какво имаш предвид – сряза го тя, после извърна глава и се загледа над перилата. Вече не ѝ се приказваше с Пеле.

– Довиждане – сбогува се Пеле и тръгна да търси разсеяното си семейство. Откри Йохан и Никлътс на горната палуба. Още щом ги зърна, разбра, че нещо не е наред. И двамата бяха толкова унили, че Пеле се разтревожи. Да не е направил нещо нередно?

– Какво има?

– Погледни натам – каза Никлътс и посочи назад с палеца си. Пеле видя Мейлин, облежната на бордовата ограда, а до нея стоеше един висок младеж, облечен с небесносин пуловер. Те си бърбеха и се смееха, и младежът с пуловера през цялото време гледаше Мейлин, тяхната Мейлин, така, сякаш току-що бе открил къс самородно злато на най-невероятното място.

– Ето, пак се почна – прошепна Никлътс. – Мислех си, че като се махнем от града, нещата ще стоят по друг начин.

– Това никога няма да стане! – поклати глава Йохан. – Дори да я оставиш на някоя скала наред Балтийско море, след пет минути ще се намери някое момче, което да допълва до нея.

– Трябва да напишем на гърба ѝ: „Спирането забранено!“ – Никлътс продължаваше да гледа втренчено младежа със синия пуловер.

После погледна Йохан и двамата се разсмяха. Всъщност нямаха нищо против, когато някой обръщаше внимание на Мейлин. Това според Йохан се случваше вед-

нъж на четвърт час. Нямаха сериозни възражения, но все пак тайничко се притесняваха. Какво ще стане, ако един хубав ден Мейлин се влюби и се сгоди, а после се омъжи и така нататък?

– Как ще се справяме без Мейлин? – питаше се Пеле и това всъщност беше въпросът, който ги тормозеше всичките. Мейлин беше опората и надеждата на това семейство. Още от деня, когато майка им почина, раждайки Пеле, Мейлин беше като майка на всичките момчета, включително и на Мелкер. Първите няколко години тя беше една много малка и нещастна майка, но постепенно ставаше все по-опитна и по-опитна в „бърсането на носове, в миенето, готвенето и мъмренето“, както самата тя казваше.

– Но ти ни мъмриш само когато е необходимо – винаги я защитаваше Пеле, – а иначе си мила и добричка, като зайче.

До скоро Пеле не проумяваше защо Йохан и Никлъс са толкова против обожателите на Мейлин. Беше абсолютно сигурен, че Мейлин винаги ще им принадлежи, без значение колко младежи се увъртат около нея. Но самата Мейлин събуди съмненията в него. Една нощ Пеле лежеше в леглото и се опитваше да заспи. Мейлин беше в банята и пееше някаква песен, която завършваше с думите: „Тя завърши училище, омъжи се и създаде семейство.“

„Завърши училище“? Ами да, Мейлин току-що го бе направила, а другото... другото изглежда щеше да стане всеки момент. Чак сега му светна какво може да стане! Мейлин може да се омъжи и те да останат сами с мисис Нилсън, която идваше за четири часа на ден. Тази мисъл беше направо непоносима и Пеле отчаяно се хвърли към баща си.

– Татко, кога Мейлин ще се омъжи и ще създаде семейство? – попита той с треперещ глас.

Мелкер се учуди. Досега не беше чувал Мейлин да има подобни планове и не осъзнаваше, че за Пеле това е въпрос на живот и смърт.

– Но кога ще стане това? – продължаваше да настоява Пеле.

– Денят и часът трябва да останат тайна за нас – пошегува се Мелкер, – но няма за какво да се притесняваш, синко.

Обаче оттогава Пеле непрекъснато се тормозеше. Не през цялото време, разбира се, и не всеки ден, а от време на време, при по-особени случаи като този например. Пеле започна да наблюдава Мейлин и младежа със синия пуловер. Всъщност те просто се сбогуваха, защото младежът слизаше на следващата спирка.

– Довиждане, Кристер – извика Мейлин.

– Някой ден ще дойда с моторницата да те видя – отвърна пуловерът.

– По-добре недей – сърдито изсумтя Пеле и реши да помоли баща си да сложат на вълнолома на остров Черноглава чайка един от онези надписи, за които говореше Никльс: „Спирането забранено“. Очевидно би било много по-лесно да опазят Мейлин само за себе си, ако не беше толкова хубава. Пеле добре разбираше това. Не че я беше заглеждал каква е, но знаеше, че е хубава. Всички казваха така. Те смятаха, че е много красиво да имаш руса коса и зелени очи, каквито имаше Мейлин. Без съмнение и младежът със синия пуловер мислеше така.

– Кой е този? – попита Йохан, когато Мейлин дойде при тях.

– Никой. Запознахме се на тържеството онзи ден. Симпатичен е.

– Внимавай – предупреди я Йохан. – Запиши си го в дневника с големи букви.

Мейлин неслучайно беше дъщеря на писател. Тя също пишеше, но само в тайния си дневник. В него тя даваше свобода на най-съкровените си мисли и мечти и описваше всички бели на момчетата Мелкерсон, включително и на самия Мелкер.

– Чакай да видиш, като го публикувам, да видим кой ще се смее последен.

– Ха-ха! Ти ще излезеш най-лоша от всички – увери я Йохан. – Сигурен съм, че си споменала всичките си обожатели в правилна последователност.

– Прави си списък, да не изпуснеш някого – посъветва я Никлърс. – Олаф Четиринадесети, Карл Петнадесети, Ленард Шестнадесети, Йохан Седемнадесети. Ще стане чуден списък.

Йохан и Никлърс бяха убедени, че днешният младеж ще е Кристер Осемнадесети.

– Любопитно ми е, как ли ги описва в дневника си – каза Никлърс.

– Момче с много къса коса – предположи Йохан, – като цяло доста грозен и отвратителен.

– Да, но само ти го смяташ за такъв – подсети го Никлърс.

Но Мейлин не написа и думичка за Кристер Осемнадесети в дневника си. Той слезе на спирката си и не остави у нея никакви трайни впечатления, защото само след четвърт час Мейлин срещна нещо много по-важно, което я накара да забрави всичко друго. Това стана, когато наближиха следващия вълнолом и тя за пръв път видя остров Черноглава чайка. За тази среща в дневника ѝ пише:

„Мейлин, Мейлин, къде бе толкова дълго? Този остров те чака от толкова време, спокойно и безмълвно, с всичките си навеси за лодки, старата селска улица, въл-

поломите и рибарските лодки и с цялата си красота, а ти дори не си подозирала за съществуването му. Не е ли ужасно това? Чудя се за какво ли си е мислел Господ, когато го е създавал. Сигурно си е казал: „Ще сложа от всичко по малко. Ще има сиви голи скали, зелени дървета, дъбове и брези, ливади, изпъстрени с цветя, да, и цялят остров ще е осеян с червени рози и с бели глобини един юнски ден след хиляди години, когато Мейлин Мелкерсон дойде тук.“

Да, скъпи ми Йохан и Никлътс, знам какво бихте си помислили, ако някога прочетете тези редове. „Трябва ли винаги да си толкова самомнителна?“ Но аз не съм самомнителна, просто се радвам, че Господ е създал остров Черноглава чайка такъв, какъвто е, и че се е сетил да разположи това бижу далеч навътре в морето, така че то е останало такова, каквото Той го е създал. Радвам се също, че ми позволи да дойда да го видя.

– Ще видите, всички островитяни ще излязат на кея да ни посрещнат – им беше казал Мелкер. – За тях сме истинска сензация.

Но не беше точно така. Когато пристигна параходчето, валеше като из ведро. На кея имаше само една самотна особа и едно куче. Тази особа беше от женски пол и на около седем години. Тя стоеше абсолютно неподвижно, сякаш беше пуснала корени на това място. Дъждът се лееше върху нея, но тя не помръдваше. Може би Господ я е създал като част от този остров, си помисли Мейлин, и я е поставил тук като страж и защитник на острова за вечни времена.

„Никога не съм се чувствала толкова малка – пишеше в дневника на Мейлин, – както в деня, когато слязох от борда на „Черноглава чайка“ и минах пред погледа на

това момиче, носейки целия си багаж под проливния дъжд. Очите ѝ изглежда забелязваха всичко. Помислих си, че е духът на остров Черноглава чайка и че островът няма да ни приеме, ако не ни приеме това дете. Затова се обърнах към него по възможно най-милият начин, както обикновено се говори на малки деца:

– Как се казваш?

– Тьорвен – отвърна тя и нито думичка повече.

– Ами кучето ти?

Тя ме погледна право в очите и безстрастно ме попита:

– Какво искаш да знаеш: дали това куче е мое, или как се казва?

– И двете – отвърнах.

– Кучето е мое и се казва Боцмана – тонът ѝ беше като на някоя кралица, благоволила да представи любимото си животно. И то какво животно! Беше порода сент Бернард, при това най-големият, който съм виждала. Той беше не по-малко величествен от собственичката си и вече започвах да си мисля, че всички жители на този остров са от същия вид – много по-висши от нас, простосмъртните градски същества. Тогава се появи една дружелюбна душа. Оказа се, че това е магазинерът на острова. Той приличаше на нормално човешко същество, приветства ни с „добре дошли на остров Черноглава чайка“ и ни съобщи, че името му е Ниссе Гранквист. Изведнъж каза: „Върви си къщи, Тьорвен“. Представете си, осмели се да я командва и представете си – той всъщност беше баща ѝ! Но командата му нямаше никакъв ефект.

– Кой го казва? – наежи се тя. – Мама ли?

– Не, аз го казвам – отвърна баща ѝ.

– Тогава няма да се прибера – заяви детето. – Дошла съм да посрещна „Черноглава чайка“.

Магазинерът беше зает да проверява стоката, която

параходчето му докара, и нямаше време да се занимава с непокорната си дъщеря, така че тя остана да гледа как си прибираме багажа. Сигурно сме били жалка гледка, а на нея нищо не ѝ убягваше. Чувствах погледа ѝ върху себе си дори когато тръгнахме за къщата на дърводелеца.

Много други очи ни наблюдаваха, освен тези на Тьорвен. По продължение на цялата улица иззад пердетата на прозорците надничаха любопитни погледи. Валеше проливен дъжд и под него дори татко придоби замислен вид.

Когато се усили още повече, Пеле изведнъж каза:

– Татко, знаеш ли, че покривът на къщата на дърводелеца тече?

Татко спря като закован по средата на една локва и попита:

– Кой го казва?

– Старецът Съодерман – подметна Пеле, сякаш става дума за близък приятел.

Татко се правеше на безразличен:

– О, значи старецът Съодерман, който и да е този вестител на злото, го казва! И без съмнение старецът Съодерман е запознат с въпроса, въпреки че агентът не ми спомена нищо такова, така ли?

– Мислиш ли, че не е знаел? – намесих се аз. – Не си ли спомняш, като каза, че това е приятна стара лятна резиденция, особено когато вали, защото тогава се образувал един малък плувен басейн в средата на хола?

Татко ме изгледа продължително, но нищо не каза. Най-сетне пристигнахме:

– Здравей, къща на дърводелеца – поздрави я татко, – позволи ми да ти представя семейство Мелкерсон – аз съм Мелкер, а това са малките ми деца.

Къщата на дърводелеца беше червена и едноетажна. В момента, в който я видях, изчезнаха всичките ми съм-

нения, че таванът ѝ тече. Татко от своя страна беше ужасен. Не познавам друг човек, който толкова бързо да преминава от едната в другата крайност на духа. Стоеше като вкаменен, вперил отчаян поглед в лятната виличка, която беше наел за себе си и за децата си.

– Какво чакаш? – го попитах. – Нищо не може да се промени.

Той пое дълбоко въздух и всички влязохме.